

Н. В. Каравайченко

*студ. II курсу економіко-правового факультету ОНУ імені І.І.Мечникова
спеціальність «Право»*

Науковий керівник: к.б.н., доц. Д. М. Ситніков

МЕХАНІЗМ РЕАЛІЗАЦІЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

У наш час актуальним є розгляд питання збереження планети. Внаслідок науково-технічної революції, розширення масштабів виробництва, зростання кількості населення і загалом швидкого темпу розвитку всього людства, збільшується негативний вплив на навколишнє середовище, що призводить до виникнення глобальних екологічних проблем. Для вирішення цих проблем необхідним є затвердження дієвих методів управління в сфері розподілу природних ресурсів, що постає першочерговим завданням для всіх держав.

Державна екологічна політика України стала системним об'єктом вивчення таких науковців як В. Биркович, О. Ветвицький, О. Колєнов, О. Лазор, О. Мягченко та ін.

Очевидно, що без належної розробки механізму здійснення екологічної політики, неможливе вирішення екологічних проблем, тобто основним завданням виступає регулювання відносин щодо використання та відновлення природних ресурсів шляхом закріплення в законодавстві обов'язкової для всіх міри належної поведінки щодо середовища існування.

На думку О. Колєнова, державною екологічною політикою слід вважати систему законодавчо визначених цілей та заходів органів державної влади на всіх рівнях та у всіх сферах суспільного життя щодо забезпечення раціонального екологічно безпечного господарювання, високоефективного збалансованого природокористування, створення навколишнього природного середовища та природно-ресурсного потенціалу країни [1, с. 355].

Доцільно розглядати здійснення екологічної політики в Україні в світлі її євроінтеграційних прагнень. Тут постає завдання розробити такий підхід до здійснення механізмів реалізації екологічних зобов'язань в суспільстві, який не тільки б відповідав вимогам двосторонніх відносин з ЄС, а й перейняв би позитивний досвід європейських країн щодо проведення реформ в сфері охорони навколишнього середовища [2, с. 18].

Погодження екологічних, соціальних і економічних цілей розвитку країни, інтеграція екологічної політики, координація системи державного управління на принципах гармонійного розвитку є визначальними функціями в процесі євроінтеграції [3, с. 86]. При цьому, основою державної екологічної політики в умовах можливої євроінтеграції має стати законодавчо визначена обов'язковість врахування екологічних наслідків під час прийняття управлінських рішень, при розробці документів, які містять програмні засади державного, галузевого (секторального), регіонального та місцевого розвитку [1, с. 356].

З 1 січня 2020 р. набрав чинності закон «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року». У нормативно-правовому акті зазначено, що метою державної екологічної політики є досягнення доброго стану довкілля шляхом запровадження екосистемного підходу до всіх напрямів соціально-економічного розвитку України з метою забезпечення конституційного права кожного громадянина на чисте та безпечне довкілля, впровадження збалансованого природокористування і збереження та відновлення природних екосистем [4].

Державна екологічна політика України, згідно з існуючою Стратегією на період до 2030 року, спрямована на досягнення таких цілей [4]:

формування в суспільстві екологічних цінностей і засад сталого споживання та виробництва;

забезпечення сталого розвитку природно-ресурсного потенціалу України;

забезпечення інтеграції екологічної політики у процес прийняття рішень щодо соціально-економічного розвитку України;

зниження екологічних ризиків з метою мінімізації їх впливу на екосистеми, соціально-економічний розвиток та здоров'я населення;

удосконалення та розвиток державної системи природоохоронного управління.

Порівнюючи чинний закон із попереднім [5], від 21 грудня 2010 р., потрібно зазначити, що основними першопричинами екологічних проблем в Україні в обох редакціях названо неефективну систему державного управління у сфері охорони навколишнього природного середовища та регулювання використання природних ресурсів, низький рівень розуміння важливості збереження навколишнього середовища в суспільстві та неналежне дотримання законодавства щодо природоохоронних питань. На відміну від закону від

2010 р., чинний нормативно-правовий акт зазначає на яких принципах повинен будуватися механізм реалізації засад державної екологічної політики, що дає більш повну картину для розуміння напрямів вирішення проблеми. Це принципи відкритості, підзвітності, гласності органів державної влади; участі громадськості у формуванні державної політики; дотримання екологічних прав громадян; заохочення до ведення екологічно відповідального бізнесу та екологічно свідомої поведінки громадян; запобігання екологічній шкоді; міжнародної співпраці та євроінтеграції.

Таким чином, механізм реалізації завдань державної екологічної політики на найближчий час повинен діяти в трьох напрямках. По-перше, удосконалення на технологічному рівні повинне зменшити витрати ресурсів та енергії, тим самим перебороти негативні тенденції розвитку виробничого комплексу в Україні. По-друге, необхідно унеможливити посилення техногенного тиску на довкілля, щоб забезпечити стабільне функціонування виробництва, для цього потрібно створити дієву систему управління і технологічної підтримки. По-третє, на перший план повинно постати питання гармонізації у відносинах між людиною і природою. Це означає, що держава повинна звернути увагу на важливість утвердження у суспільстві належного ставлення до навколишнього середовища, на формування високої екологічної культури та реформувати засади своєї діяльності в даній сфері.

Підсумовуючи вищесказане, можна зробити висновок, що бурхливе і певною мірою сліпе прагнення до економічного зростання обертається виснаженням природних ресурсів. Україна потребує збалансованого розвитку, за якого і виробництво, і споживання забезпечать умови, при яких стане можливим відновлення природних екосистем, що в свою чергу стане гарантією сталого розвитку і для майбутніх поколінь. Саме для цього необхідно забезпечити механізм реалізації цілей екологічної політики.

Список використаної літератури

1. Колєнов О. М. Напрямки вдосконалення механізму формування та реалізації державної екологічної політики в Україні. *Ефективність державного управління*. 2014. Вип. 38. С. 354–360.
2. Федунь О., Зінько І. Європейський вектор трансформації екологічної політики України. *Вісник Львівського університету. Серія міжнародні відносини*. 2014. Вип. 35. С. 10–20.
3. Биркович В. І. Екологічна політика України та проблеми сталого розвитку. *Наукові розвідки з державного та муніципального управління*. 2015. Вип. 1. С. 82–89.
4. Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року : Закон України від 28.02.2019 р. № 2697-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19> (дата звернення: 04.11.2020).
5. Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року : Закон України від 21.12.2010 р. № 2818-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2818-17> (дата звернення: 04.11.2020).